

את מעשה האמנות אנחנו מתחילים בדרך כלל מנקיטת איזה שהוא מרחק. המאה העשרים לימדה אותנו שהרוח היא חופשית ואישית וזקוקה למרחב משלה. כך נוצרו הקוביות הלבנות (גלריות ומוזיאונים) שניתקו את האמנות הפלאסטית מטקסי החיים ויצרו לה סביבות חוויה ותוכן עצמאיות.

היוזמה וההזמנה של אוצרת התערוכה מיכל שכנאי יעקבי ושל מנהלת המוזיאון שרה אבידוב להציג במוזיאון לראשית ההתישבות בעמק – העמידה אתגר לכל אחד מאיתנו האמניות והאמנים המציגים ובפרט לאלו שאיזה שהוא שורש בנפשם או בביוגרפיה שלהם נוגע בסיפורי העמק והמקום המסופרים במוזיאון.

כבת קיבוץ מרחביה, נכדתם של מאיר וסוניה לבבי, חלוצים ממייסדי הקיבוץ, כל כלי וחפץ במוזיאון זה מדברים אלי. היפה שאני מוצאת בהם שאין הם כלי מלחמה אלא כלי עבודה, כלי אוכל, כסות ולבוש. מוזיאון זה על ריבוי הפרטים והחפצים הדוממים שנאספו בו ביד אוהבת, בא להזכיר לנו עד כמה השקיעו החלוצים במלאכת החיים בחפץ החיים.

בשבילנו האמנים הפלאסטיים – המוזיאון הזה, הוא 'טקסט פלאסטי' - צורני, חומרי, תוכני- כמעט מושלם. דומה שכל שנשאר זה לחתום עליו ולהעבירו לביאנלה בונציה. ועל כן הדרך להתחבר למקום כזה היא על דרך המדרש. אתה יכול לקרוא היטב את הטקסט הקיים ולחשוב איך להוסיף לו את התכנים ואת שאלות חייך - טקסט על טקסט - מפרש ודורש... והרי אנו לקראת תיקון ליל שבועות.. וזה בדיוק המקום והזמן המתאימים.

וכמה מלים על הפסל - תלמים - של מורי ורבי האמן יעקב דורצ'ין שנתרם על ידו למוזיאון לתצוגת קבע במעמד ובהקשר לתערוכה זו. שמיכל ספרה לי שהזמינה את דורצ'ין להשתתף ולהציג בתערוכה ... אמרתי בליבי .. וואו .. זה הולך להיות מעניין. איך יתחבר פה ... איך יוסיף ברזל לברזל, צורה לצורות. איך יפריד, יוסיף ויחבר ל 'אוצר המלים' הזה את העורק הפואטי - את שירת האדם.

והוא הצליח.... הפסל שנחנך פה היום נצרף בידו וברוחו של רב אמן שיש לו את חכמת היד, העין והלב. הוא חזור מידות, הקשבה, ואהבה למקום.

כשראיתי לראשונה את הפסל לפני כמה ימים... נזכרתי בסיפורו המופלא של קונסטנטין ברנקוזי אמן חשוב ומשפיע, בן איכרים יליד רומניה, שחי ויצר בפריס בעשורים הראשונים של המאה העשרים. עליו מסופר שהלך ברגל מכפר הולדתו ברומניה לפריס בכדי ללמוד אמנות. בערוב ימיו חוזר ברנקוזי 'לכיכר השחת', היא כיכר השוק בכפר הולדתו בטרגו זיו בצפון רומניה, ומציב בה את פסלו הנודע והחשוב 'העמוד האין סופי'. שהוא חלקו הנישא של פרוייקט- ציר חוצה עיר- הכולל גם את פסליו; שולחן השתיקה ושער האהבה. ומאז כל הרוצה לראות פסל זה יוצא מן העיר ונוסע שעות רבות אל הכפר.

גם אם ברנקוזי עשוי להדהד פה ברקע ... הרי שפסלו של דורצ'ין - תלמים - הולך ומכוון ע"פ הרגשתי, לכיוון אחר ... תנועת התלמים שנזדקפו, הרוחשת בפסל, אינה שולחת וזורקת את מבטינו אל החלל הלא נודע, האין סופי.... אלא היא עולה ויורדת... מפעילה ומחוללת מקום - חלל פנימי, אנושי, גופני ופגיע, הזקוק להגנה ולשמירה ולא לחשיפה בוטה לעין השמש. זו היא אמירה רלוונטית לחיינו ומחווה חזקה ומרגשת למקום.

מוזות בעמק_ האם כוחות היצירה וההתחדשות אכן חוזרים לעמק?
ואולי הם היו פה תמיד....

סבינו וסבותינו החלוצים והחלוצות תפסו עצמם כמחדשים, כיוצרים, כמנהיגים וכמובילי חברה ותרבות. האם יתכן שבישראל 2010 תתעורר מחדש בעמק מנהיגות תרבותית רוחנית שתוביל ותשפיע על החברה בישראל באופן ברור ... נראה לי שזהו אתגר שעוד מחכה לנו או לצעירים שבינינו.

אני מקווה שבעצם מעשה היצירה והחיבור הבין-דורי שנעשה פה...בתנועה שבין הפשט והדרש ... יתעורר העניין במקום, יתרחב העיון בתכניו וכמו המוץ מהתבן נדע לברור את ערכי האדם המוצגים בו.

חג שמח .

יעקב דורצ'ין , תלמים, 2010

מוזות רועמות בעמק

תערוכה קבוצתית של אמנות
עכשווית מוצגת בתוך
תערוכת הקבע של הקיבוץ
הישן, ב"מוזיאון לראשית
ההתיישבות" בקיבוץ יפעת

אור וצל, יצירה של עידית לבני ■ צילום: קרני עמ'עד

בערבית את המילה 'שמש' (שמש)

עוד עבודות שראויות לברכת הדרך, אבל מפאת קוצר היריעה לא יזכו כאן לתיאור פלסטטי, הן אלה של עתר גבע (מנגל מוגבה בסמוך לבאר העתיקה); אפרת נתן (גופיות מטופלות); מרב סר (דאי בית הילדים הישן והילדים החדשים של סודא); ארזה דרורי, סיון גרוס, אלי שמיר ותרצה כפרי. המיצג של דליה מאירי (מעין קברים על פני האדמה הזאת) היה מאכזב ביחס לשאה, וגם התצלומים של נטע שפירא, הסור בים לכשעצמם, נראו תלושים כתיילתם פסכת הטרקטורים. עבודות הסטודנטים ממכללת עמק יזרעאל, שתיעדו אנשים עובדים בעמק, נראו סכרי ניות וצפויות מדי, ובוודאי לא חתרניות כשאר העבודות בתערוכה.

"תלמים" – הפסל של יעקב דורצ'ין בכניסה למתחם המוזיאון, אשר נתרם עלידו לתצוגת קבע – הוא כבר "אופ" רה" אחרת לגמרי. לכל הרעות מדובר באחד (אם לא היחיד) מהפסלים היפים והמרגשים שנעשו בארץ, ואולי גם מחוצה לה. פשוט לראות ולבכות. נעילת התערוכה: סוף יוני.

קרני עמ'עד

היה לראות את דיוקני הפועלים הרים של ליאורה קוריס, המביטים נכחם מהקיר על האוהל הקיבוצי בו התגוררו ראשוני הפועלים העבריים, כדי לספר את הסיפור כולו, על מוסר ההשכל שבו. גם הטוטם שיצרה זיוה בן-ערב (ילידת איילת-השחר), ברוחו של ברנקוויז וכע"זרת כולבוניקים מגירוסטה, יצר התפיצמות בצד געגוע מר-מתוק.

התערוכה נפתחת בתצוגת מח וזה לצייר אברהם תלמי (בוז'יק) מקיי בוז מרחביה, שצייר מופשטים גדולים של נוף העמק. יובל דניאלי (המעפיל) מיוצג כאן בעבודות שאינן חפות מנוסח טלגיה, ואשר מבקשות לשמר את תבי גית נוף האדם הקיבוצי שנסדקה וחי לפה לבלי שוב. נעה מלמד (בת גבע), במיצג עדין ומכמיר לב שנקבע על קיר חדר האוכל, שחזרה בתומרים "רדיי מייד" וב"לופ" של מחוללות ביכורים, את טקס השבועות הקיבוצי, שהיה בו גם ממד טקסי מענג וגם מאפיין ריטואלי מגויס, ממנו שחרר רק המוות. גם עי דית לבני (ילידת מרחביה) לא עשתה "חיים קלים" לטכיכה בה בחרה להציג את עבודתה. לבני "שתלה" בתוך מריצה שמש מוארת, כרמו לשמש העמים שסימל קיבוצה החלוצי, ועל האדמה הותירה מעגל שחור, עליו כתבה בער-

מוזיאון, על-פי הגדרתו היוונית הקדומה, הוא היכל המוזות. בין כתלי מרי בית המוזיאונים מתקיימים, אלה לצד אלה, אוספי אמנות עתיקה ומודרנית, פריטים המתעדים התפתחות אבן-לוציונית של אדם וחייה, טבע ויצירה. לא אחת משכיל מוזיאון שמכבד את עצמו, ובעיקר כזה שמציג אמנות פליסטית, להציג תערוכות מתחלפות במקביל לתערוכות הקבע. במרבית המקרים נעשה הדבר לא בכפיפה אחת. דווקא בשל כך מתקבלת התערוכה החדשה "מוזות בעמק", המוצגת ב"מוזיאון לראשית ההתיישבות" ביפעת, באמצעותיה רבה ובהערכה גדולה על האומץ ועל הרעננות המושגית והחומרית.

מיכל שכנאי יעקבי, אמנית ואוצרת התערוכה שמקבצת עשרים אמנים, הוצגה: שהעבודות יוצגו כינות ובקרב המוצגים המוזיאוניים שמתעדים דרך קבע את הקיבוץ הישן. חדר האוכל המשותף, כמו גם המרפאה באוהל, סככת הטרקטורים, הרפת וכיתת הלימוד, משמשים רקע ומקור השפעה והשראה לאמנים שיצרו מיצבים ועבודות דו-ממדיות. ה"תירוף" היה מאה שנות התיישבות בעמק יזרעאל, ומאה שנים לקיבוץ הראשון, אבל רובם ככולם, עסקו האמנים בשבר החלום ובתיקון ויזואלי. די

מוזות בעמק

אמנים יוצרים במוזיאון

התערוכה לרגל מאה שנים להתיישבות העברית בעמק יזרעאל ומאה שנים לקיבוץ במסגרת "פסטיבל חלב ודבש 2010" של המועצה האזורית עמק יזרעאל

פתיחה חגיגית: יום ראשון 16.5.10, שעה 17:00

אריאן ליטמן כהן

המוזיאון לראשית ההתיישבות בעמק פותח שערו לאמנות עכשווית. עשרים אמנים בני דורות שונים מציגים את עבודותיהם בתוך חללי המוזיאון ומנהלים דיאלוג עם תכני המוזיאון ועם מוצגיו.

האמנים המציגים:

- זיוה בן ערב
- יובל דניאלי
- אריאן ליטמן כהן
- מרב סודאי
- ישראל רבימביץ
- חיה גרץ רן
- אדווה דחרי
- עידית לבבי גבאי
- זמר פלד
- אלי שמיר
- עתר גבע
- צבי טולקובסקי
- דליה מאירי
- ליאורה קורים
- נטע שפירא
- סיון גרוס
- תרצה כפרי
- אפרת נתן
- נעה רז מלמד
- מיכל שכנאי יעקבי

תלמים - פסלו החדש של יעקב דורצ'ין אשר נתרם ע"י האמן לתצוגת קבע במוזיאון

תערוכת מחווה לצייר והמוסיקאי אברהם תלמי ז"ל (בוז'יק) מקיבוץ מרחביה בגלריית המוזיאון

פרויקט בצילום - סטודנטים מבי"ס גורן לתקשורת חזותית המכללה האקדמית עמק יזרעאל מציגים - משפחות חקלאים בעמק.

אוצרת: מיכל שכנאי יעקבי

שעות פתיחה בחודשים מאי - יוני:
ימי א' - ה' 08:00 - 16:00
שבת 11:00 - 14:00

הכניסה בתשלום

מלבד בארוע הפתיחה

לפרטים נוספים : טל' 04-6548974
www.pioneers.co.il

אקספוזיציה קאנה לתנועה הזולה